

* Mästocka Ljunghed

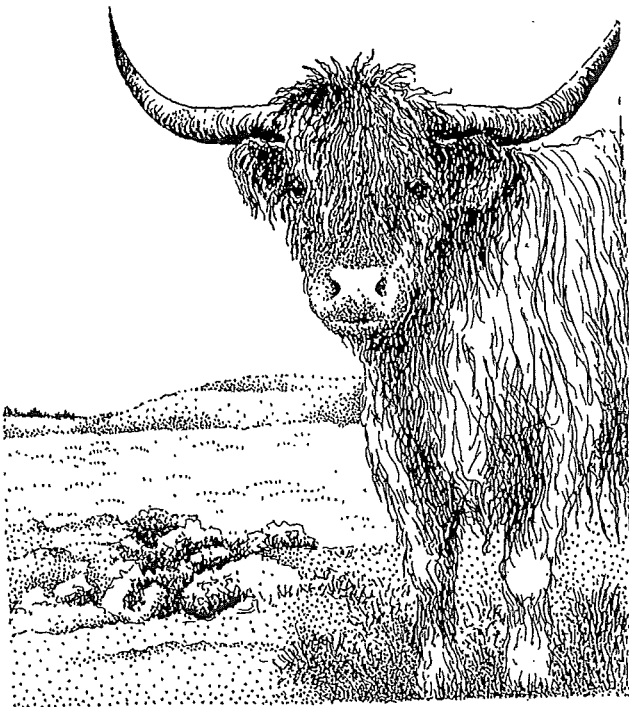
Välkommen till Mästocka Ljunghed

Naturreseptatet Mästocka Ljunghed ligger ca 2 mil OSO Halmstad och utgör en rest av den förr så utbredda halländska Ljungheden. I den norra delen finns också en större öppen myr. Reservatet ger besökaren en uppfattning om den storslagna ödslighet och de säregna skönhetsvärden som fanns hos det forna Ljunghedslandskapet. Mästockaheden hävdas ännu på gammalt vis med Ljungbränning samt bete av skotsk högländsboskap. Över heden löper Hallandsleden på Karl XI:s härväg, en vägs som sägs ha byggts på tre dagar från Simlångsdalen till Knäred. Det gamla namnet Mestocke nämns redan 1470 och då man förr slog hö här och området här och var är sankt, är en trolig betydelse av förleden stängen över ett hölass och den senare delen stock eller spång.

Gammal brukningsmetod

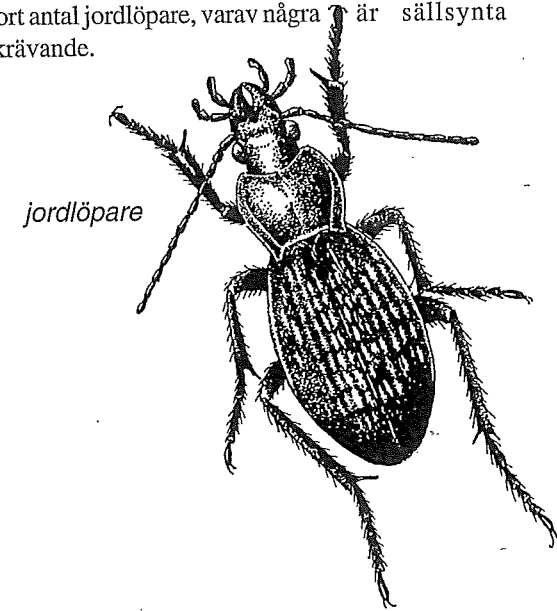
Ljungbränningen, som bereder väg för ett rikt biologiskt liv, äger rum tidigt på våren då växtligheten torkat upp ordentligt men då marken fortfarande är fuktig. Vid lämplig vind bränner man av allt ovan mark och låter så rötterna leva kvar. I det förr så fattiga Halland brände man den grova Ljungen för att få fram gräs, örter och späd Ljung och förbättrade på så sätt betet till boskapen. Den kraftiga befolkningsökningen i landskapet på 1700-talet hade ökat behovet av bete och bränsle och gjorde därför bränningarna till ett måste. Marken utnyttjades till bristningsgränsen och Ljunghedarna fick breda ut sig på skogens bekostnad.

Efter att ha legat nere sedan början av 1900-talet, återupptogs av naturvårdsskäl bränningen på Mästocka Ljunghed 1955. Heden är uppdelad i fyra delområden som bränns vid skilda år och det är ett spännande och spektakulärt skådespel när brandröken syns och känns vida omkring. De första åren efter en bränning gynnas lågvuxna arter. Det tar ungefär fem år innan Ljungen återigen har tagit överhand och efter ytterligare ett par år är det dags för en ny bränning.

Surrande och myllrande småkryp

Örat får sitt en stilla, varm sensommardag då surret från tusentals humlor, bin och andra nektarsökande insekter hörs från heden. Ljunghonungen, som kan bli resultatet, är mörk till färgen och har en karakteristisk smak. Flera arter av sällsynta fjärilar, t.ex. sen ginstbackmätare, daggig ginstmätare och gulstreckad backmätare som alla har hårginst som värdväxt åt sina larver, återfinns på heden. Här finner man också ett stort antal jordlöpare, varav några är sällsynta och värmekrävande.

Ljungen

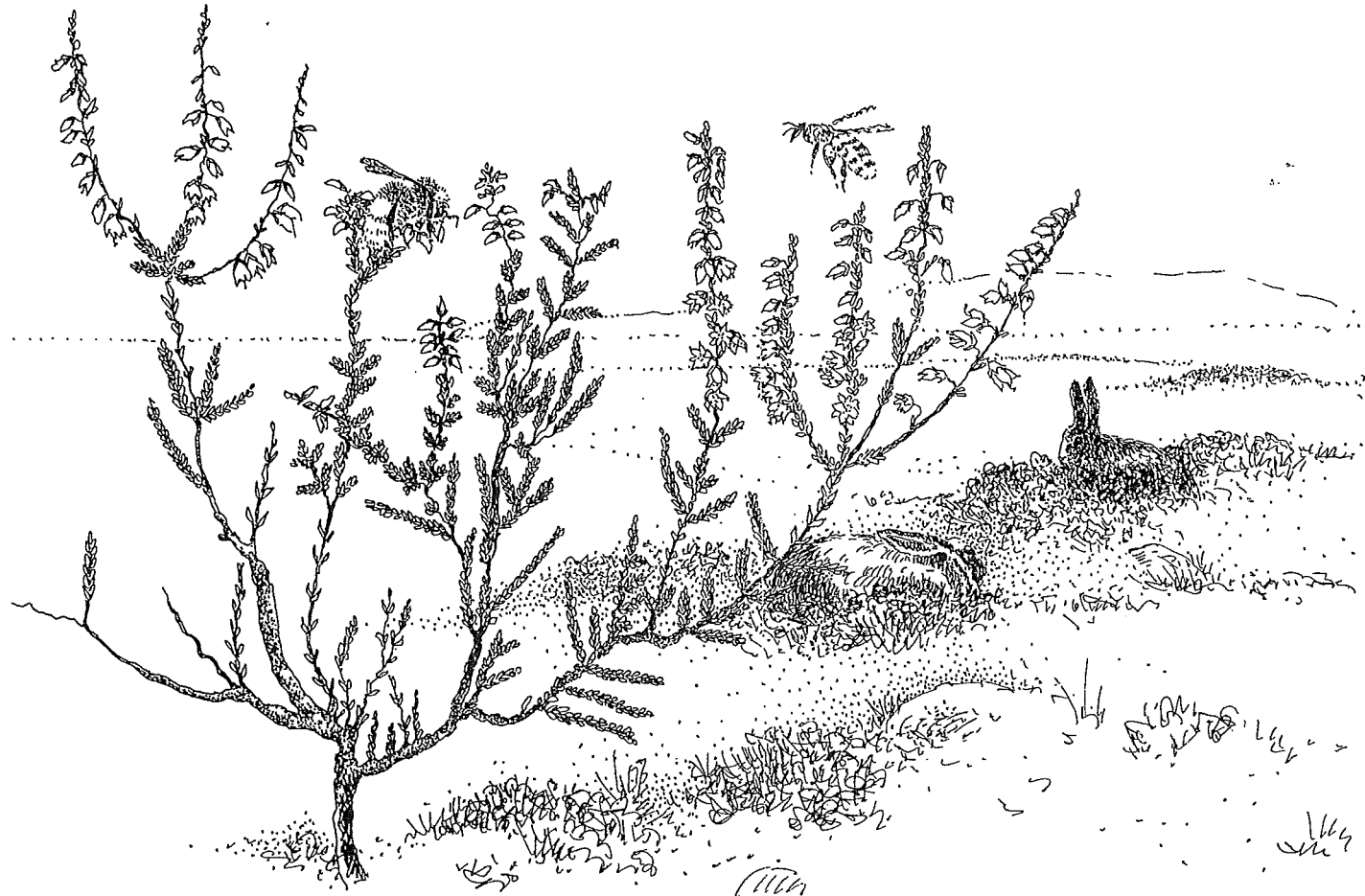
I augusti månad lyser, brinner och flamar Ljungen i rödviolett och varma doftpustar stiger ur ruskorna som är fyllda av pyttesmå blommor. Ljungen, som en gång lär ha kallats "jordens gråa hår", är de sura och näringsfattiga markernas växt, den växer både torrt och fuktigt, skyr kalk och är starkt brandgynnad. Växten förekommer över hela landet, vitblommiga exemplar är ganska vanliga och riset med de barrlika bladen och blommorna, vars kronor sitter kvar efter blomningen, går utmärkt att torka. Men gammal folkstro säger att man drar in fattigdom eller själva döden i huset om man tar in Ljung!

Ända sedan medeltiden har Ljungen använts som läkeväxt och man trodde den var verksam både mot gikt, reumatism och ämnesomsättningsrubbingar. Te på Ljungblommor rekommenderades för att lösa upp grus i urinvägarna och fortfarande anses detta ha en rogivande och sömnbefordrande inverkan. För att färga främst ull, men också siden och bomull, i gula, gröna, bruna eller t.o.m. svartaktiga nyanser, kom Ljungen till användning och den dög också som garvämne till hudar och skinn. Dess sega rötter blev till korgar, riset till kvastar och de finaste grenarna vispar. På sina ställen i landet var Ljungen det enda bränsle man hade till hands och efter slätter nyttjade man den som foder och strö till kreaturen.

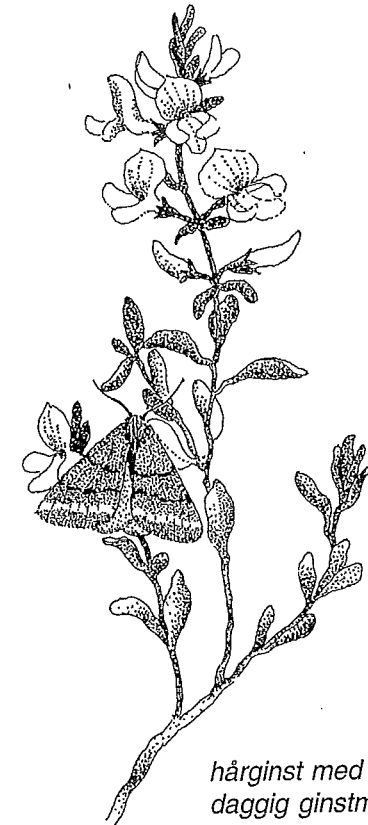
Landskapsblomma och andra botaniska rariteter

De första åren efter bränningen finner besökaren lätt en av de mer exklusiva arterna på heden, hårginsten, som är Hallands landskapsblomma. Den lilla busken är den vanligaste ginstarten i Sverige och har sin nordgräns i södra delarna av landskapet. Den blommar med sina gula blommor under junis första hälft men betas gärna av boskapen och när den sedan går i frö bildas en hårig balja. Olika starrarter, den sällsynta cypresslummern och slättergubbe trivs också bäst de första åren efter bränningen och likaså mosippan, som nu endast förekommer sällsynt på just brända Ljung-hedar. Kattfoten är tvåbyggare, den har vita han- och rosa honblommor på skilda plantor. Lingon lockar många bärplockare som i hastigheten kanske får med sig ett och annat mjölon eller hönsbär. Hönsbärets flock med många små, nästan svarta blommor studeras med fördel genom lupp

under maj -juli men de fyra vita bladen luras bara -de är inte blommans kronblad utan högblad!

Ljung med jordhumla, honungsbi och skogshare

hårginst med daggig ginstmätare

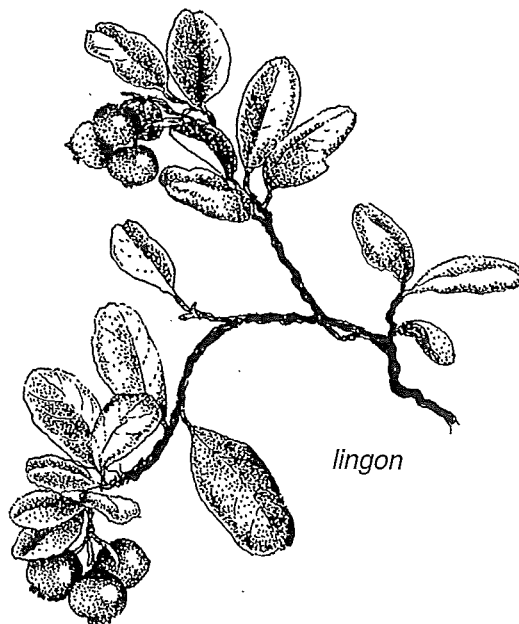
Sparsamt förekommer också granspira och klockgentiana på fuktigare partier av heden tillsammans med blodrot, olika arter av gräs och säv samt myrlilja, vars vinterståndare också de är vackra. På heden växer den akut hotade huvudbägarlaven som här har sin enda lokal i landet.

Fåglar och fyrfota djur

Året runt kan man få höra orrens melodiska, bubblande kutter men det är som mest intensivt under speltidens tidiga

morgnar. Trädlärkan trivs, trots sitt namn, ute på den öppna heden och här hörs också ängspiplärkor och, förstås, sånglärkans vårliga drillar.

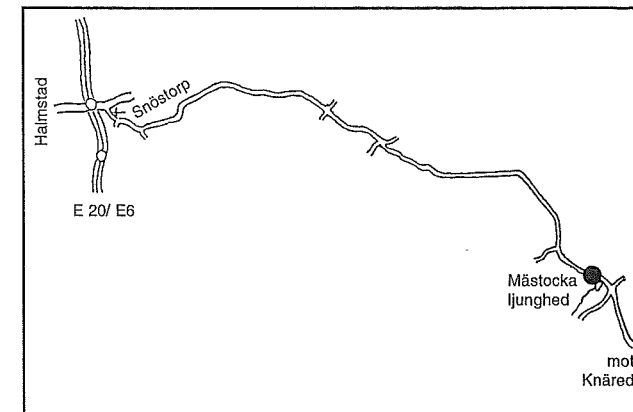
Skogsharen uppskattar de späda plantorna på hedens nyss brända ytor och här ligger harpärlorna också betydligt tätare. Betet är, liksom ljungränningarna, en förutsättning för den biologiska mångfalden, och som landskapsvårdare går en flock skotsk högländsboskap ute året runt. Trots ett respektingivande yttre med långa horn och brunlurvig päls är de mycket fredliga djur.

lingon

kattfot

Läge

Från riksväg 25 i Halmstad tar man av vid Vallås och följer sedan skyltning mot Mästocka. Ljungheden ligger intill vägen strax norr om Björsjö och i den östra delen finns en parkeringsplats med informationstavla.

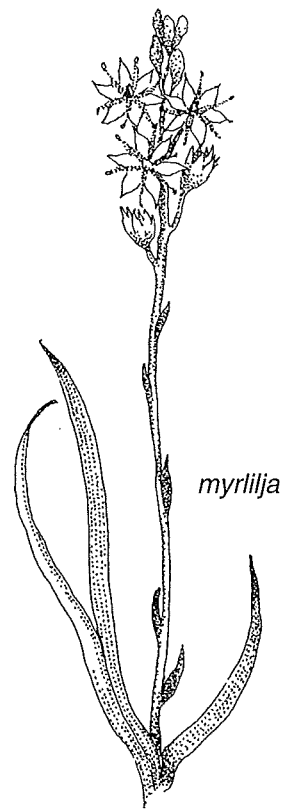
Västkoststiftelsen
NATURVÅRD ✻ FRILUFTSLIV

www.vastkoststiftelsen.se

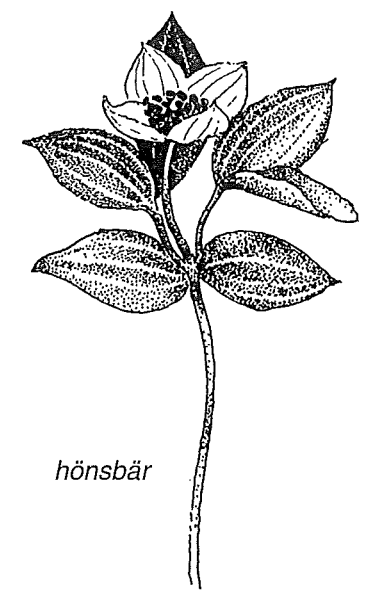
I samarbete med
Länsstyrelsen Halland

Text: Ulla Åshede
Illustrationer: Kerstin Hagstrand-Velicu
Layout: Jenny Sanderöd
Nytryck 2004

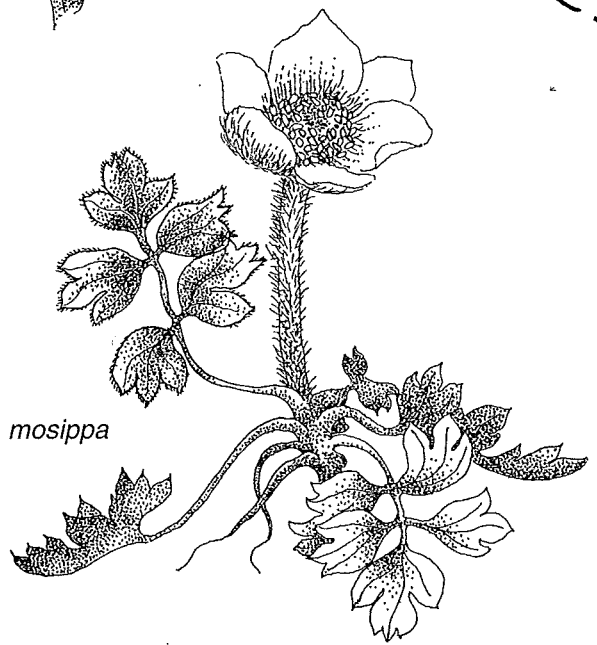
Mästocka Ijunghed

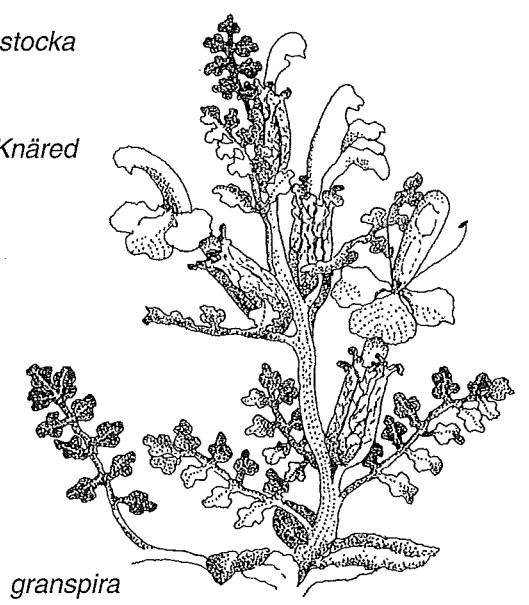
myrlilja

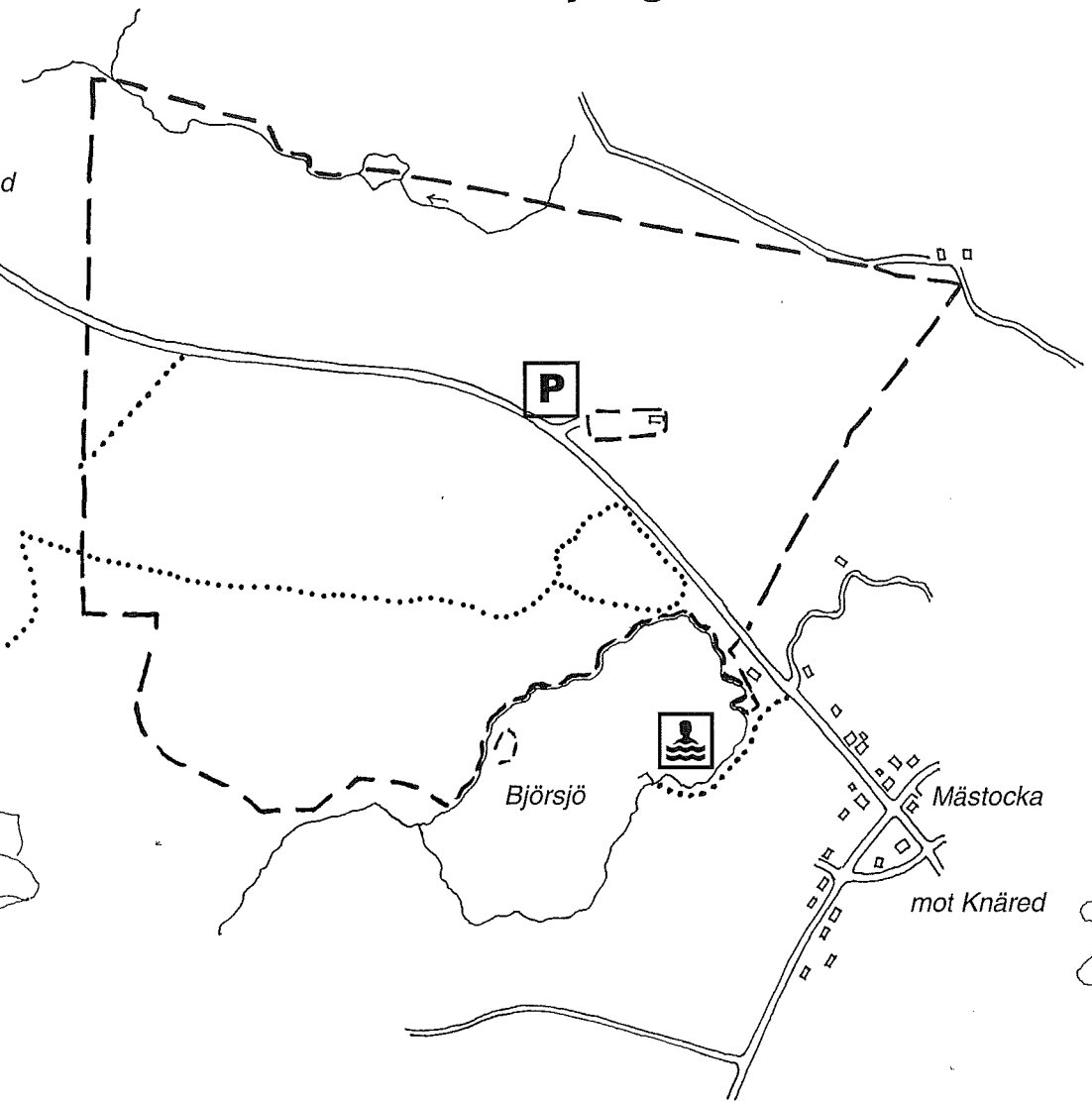
hönsbär

mosippa

granspira

- reservatsgräns
- hallandsleden, stig
- parkering
- bad